

Soạn bài: Luyện tập liên kết câu và liên kết đoạn văn

LUYỆN TẬP LIÊN KẾT CÂU VÀ LIÊN KẾT ĐOẠN VĂN

1. Trong các đoạn trích sau đây, những phép liên kết câu và liên kết đoạn văn nào đã được sử dụng?

a) Trường học của chúng ta là trường học của chế độ dân chủ nhân dân, nhằm mục đích đào tạo những công dân và cán bộ tốt, những người chủ tương lai của nước nhà. Về mọi mặt, trường học của chúng ta phải hơn hẳn trường học của thực dân và phong kiến.

Muốn được như thế thì thầy giáo, học trò và cán bộ phải cố gắng hơn nữa để tiến bộ hơn nữa.

(Hồ Chí Minh, Về vấn đề giáo dục)

b) Văn nghệ đã làm cho tâm hồn họ thực sự được sống. Lời gửi của văn nghệ là sự sống.

Sự sống ấy toả đều cho mọi vẻ, mọi mặt của tâm hồn. Văn nghệ nói chuyện với tất cả tâm hồn chúng ta, không riêng gì trí tuệ, nhất là trí thức.

(Nguyễn Đình Thi, Tiếng nói của văn nghệ)

c) Thật ra, thời gian không phải là một mà là hai: đó vừa là một định luật tự nhiên, khách quan, bao trùm thế giới, vừa là một khái niệm chủ quan của con người đơn độc. Bởi vì chỉ có con người mới có ý thức về thời gian. Con người là sinh vật duy nhất biết rằng mình sẽ chết, và biết rằng thời gian là liên tục.

(Thời gian là gì? trong Tạp chí Tia sáng)

d) Những người yếu đuối vẫn hay hiền lành. Muốn ác phải là kẻ mạnh.

(Nam Cao, Chí Phèo)

Gợi ý:

- (a):

+ Liên kết câu: trường học $\Leftrightarrow$ trường học (phép lặp);

+ Liên kết đoạn: trường học của chúng ta phải hơn hẳn trường học của thực dân và phong kiến. $\Leftrightarrow$ như thế (phép thế).

- (b):

+ Liên kết câu: Văn nghệ $\Leftrightarrow$ văn nghệ (phép lặp);

+ Liên kết đoạn: sự sống $\Leftrightarrow$ Sự sống; văn nghệ $\Leftrightarrow$ Văn nghệ (phép lặp).

- (c): Liên kết câu: thời gian $\Leftrightarrow$ thời gian $\Leftrightarrow$ thời gian; con người $\Leftrightarrow$ con người $\Leftrightarrow$ Con người (phép lặp).

- (d): Liên kết câu: yếu đuối $\Leftrightarrow$ mạnh; hiền lành $\Leftrightarrow$ ác (liên hệ trái nghĩa).

2. Tìm các cặp từ ngữ trái nghĩa trong hai câu văn sau đây và cho biết chúng có tác dụng như thế nào trong việc liên kết câu.

Thời gian vật lí vô hình, giá lạnh, đi trên một con đường thẳng tắp, đều đặn như một cái máy (tuyệt hảo bởi không bao giờ hư), tạo tác và phá huỷ mọi sinh vật, mọi hiện hữu. Trong khi đó, thời gian tâm lí lại hữu hình, nóng bỏng, quay theo một hình tròn, lúc nhanh lúc chậm với bao kỉ niệm nhớ thương về dĩ vãng, cũng như bao nhiêu dự trù lo lắng cho tương lai.

(Thời gian là gì? trong Tạp chí Tia sáng)

Gợi ý:

- Các cặp từ ngữ trái nghĩa:

Thời gian vật lí	Thời gian tâm lí
vô hình	Hữu hình
giá lạnh	nóng bỏng
thẳng tắp	Hình tròn
đều đặn	lúc nhanh lúc chậm

- Đoạn văn có chủ đề là phân biệt thời gian vật lí và thời gian tâm lí. Trong sự diễn đạt đặc điểm của hai loại thời gian, mỗi liên hệ giữa các cặp từ trái nghĩa tạo ra mối liên kết chặt chẽ giữa hai câu văn.

3. Tìm các lỗi về liên kết nội dung trong những đoạn trích sau và sửa lại.

a) Cắm bơi một mình trong đêm. Trận địa đại đội 2 ở phía bãi bồi bên một dòng sông. Hai bố con cùng viết đơn xin ra mặt trận. Mùa thu hoạch lạc đã vào chạng cuối.

(Dẫn theo Trần Ngọc Thêm)

b) Năm 19 tuổi chị đẻ đứa con trai, sau đó chồng mắc bệnh, ốm liền trong hai năm rồi chết. Chị làm quần quật phụng dưỡng cha mẹ chồng, hầu hạ chồng, bú mớm cho con. Có những ngày ngán ngùi con bệnh tạm lui, chồng chị yêu thương chị vô cùng.

(Dẫn theo Trần Ngọc Thêm)

Gợi ý:

- (a): Theo sự diễn đạt này, các câu vi phạm liên kết nội dung: không cùng chung một chủ đề. Có thể sửa lại bằng cách thêm một số từ ngữ vào để tạo ra liên kết chủ đề giữa các câu:

Cắm bơi một mình trong đêm. Trận địa đại đội 2 của anh ở phía bãi bồi bên một dòng sông. Anh chợt nhớ hồi đầu mùa lạc hai bố con anh cùng viết đơn xin ra mặt trận. Bây giờ thì mùa thu hoạch lạc đã vào chạng cuối.

- (b): Câu này vi phạm liên kết nội dung: trình tự các sự việc nêu trong các câu không hợp lí. Có thể chữa lỗi liên kết này bằng cách thêm vào cho câu 2 thành phần trạng ngữ chỉ thời gian để làm rõ diễn biến trước – sau của sự việc:

Năm 19 tuổi chị đẻ đứa con trai, sau đó chồng mắc bệnh, ốm liên trong hai năm rồi chết. Suốt thời gian anh ốm, chị làm quần quật phụng dưỡng cha mẹ chồng, hầu hạ chồng, bú mớm cho con. Có những ngày ngăn ngui con bệnh tạm lui, chồng chị yêu thương chị vô cùng.

4. Tìm và chữa các lỗi liên kết hình thức trong các đoạn trích sau:

a) Với bộ răng khoẻ cứng, loài nhện khổng lồ này có thể cắn thủng cả giày da. Mọi biện pháp chống lại nó vẫn chưa có kết quả vì chúng sống sâu dưới mặt đất. Hiện nay, người ta vẫn đang thử tìm cách bắt chúng để lấy nọc điều trị cho những người bị nó cắn.

(Báo)

b) Tại văn phòng, đồng chí Bộ trưởng đã gặp gỡ một số bà con nông dân để trao đổi ý kiến. Mỗi lúc bà con kéo đến hội trường một đông.

(Báo)

Gợi ý:

- (a): Lỗi thay thế, từ nó trong câu 2 không thể thay thế cho loài nhện. Chữa: thay nó bằng chúng.

- (b): Lỗi dùng từ không thống nhất, từ hội trường không thể đồng nghĩa với từ văn phòng cho nên không thể thay thế được cho nhau. Chữa: bỏ từ hội trường trong câu 2 hoặc thay từ này bằng từ văn phòng.